

KULTURA

[b]
BERTSOLARITZA

'Ari gerala, ari gerala' egitasmoa. Ortzegunero bezala, txotxeko denboraldiak irauten duen bitartean, Hernaniko (Gipuzkoa) Rezola sagardotegian hiru ber-

tsolari ari dira kantuan afalondoan. Aste honetan Josu Oiartzabal, Xabier Legarreta Arano, eta Iñigo Manzisidor Mantxi ari dira bertsotan. Afaltiarrek ez dute bertso

saioaren berri. Sagardoak eta sagardotegiak erakarrita dira bertan, eta sorpresa galanta hartu dute bertsolarien presentziaren berri izan dutenean.

Upel artean

◻ Egitasmoaren egitaraua

Astearteetan: Astigarragako Lizeaga sagardotegian
Asteazkenetan: Astigarragako Astarbe sagardotegian
Ortzegunetan: Astigarragako Rezola sagardotegian eta Hernaniko Larre-gainen.

EGITASMOA

Bertsolaritzak eta sagardotegiak izan duten harreman estua berreskuratu nahi du ekimenak

tatzen dutenak. «Propiojende gutxi etortzen da bertsolariak entzutera, baina asteko eguna eta sagardotegia bertsolariak dau den eguna aukeratzen duenik bada, aitzakia horrekin bertsoak ere entzuten baitituzte».

Entzuleak harrিতuta

JON ABRIL - HERNANI

Hernaniko bertso eskolaren ekimenez hasi zen *Ari gerala*, *ari generala* egitasmoa. Bertsolaritza eta sagardotegia eskutik joan dira historian zehar. Eta oraindik orain elkarren lagun dira. Nolanahi ere, gizartearen aldaketek eraginda batetik, eta nagusiki sagardotegien giroak izan duen aldaketaren ondorioz, nabarmen eskatu da bertsolaritzaren presentzia sagardotegietan. Makina bat sagardo onduko zen bertsoen doinuetara, eta makina bat bertsolari atera da sagardoaren epeletan. Horri eutsi beharra, eta bidenabar, bertsolariei plazak eskaintzea bilatu du egitasmoak.

Orain arteko jardunean, nagusiki, Hernaniko bertso eskolako kideak ibili dira kantuan, eskualdeko bertsolariak gehienbat. Aurtan ere eurak dira protagonista nagusiak, baina eskualdetik kanpokoak ere ekarri dituzte bertsolariak, zereginak osatze aldera. Bertan izanen dira, bertzeak bertze, Iñigo Manzisidor *Mantxi*, Xabi Paia, Amaia Agirre edota Bixente Gorostidi.

Asteburuetan sagardotegietan izaten den jendetzarekin ezin, eta astetarteko giro lasaia hautatu dute bertsotarako. Txotxeko denboraldiak irauten duen bitartean, asteartetik ortzegunera, eta aste-

ro-astero, lau sagardotegitan aritzen dira bertsolariak kantuan, hirukoteka. Bertsolarientzat plaza polita da, eta plaza hori berrindartzea eta berreskuratzea beharrezkoa ere ikusten dute. Baina astetik astera, giroa goitik beheiti aldatzen da. «Batuetan tokatzen da giro guztiz euskalduna sagardotegietan, eta jendeak kasu egiten dizu bertsotan zauden bitartean, eta beste batuetan, aldiz, inork ez dizu kasurik egiten. Hori du honek, baina saiatzea bezalakorik ez dago». Solasean ari dena Xabier Legarreta da. Joan den ortzegunean Rezolan denboraldiko hirugarren saioa izan zuen modu honetan. Laugarren urtea du egitasmo honetan, eta «orokorrean gustura» da esperientziarekin.

Mantxik, aldiz, lehenbiziko urtea du aurtan. «Bigarren saioa dut hau. Aurreko saioa ostiral batez egin genuen, Larre-gainen. AEK-ko ikasle batzuk baziren han, eta giroa bestelakoa zen bertsotarako. Gaurko saioan, adibidez, egitasmoaren xedea betetzea lortu dugu, jendeak bertsolariak izango zirela jakin ez, eta bertsotara hurbiltzea lortu baitugu». Mantxirentzat hau da bertsolariak behar duena. «Bertso eskolatik kanpo egin dudan ariketarik politena da hau. Honekin, bertso afari batera beste rodaje batekin iristen zara. Bertsoa sagardotegietan be-

rreskuratze modu polita da, eta ongi ateratzen denean konturatzten zara giro naturala dela hau bertsotarako».

Josu Oiartzabalek plazaz plaza kantatzeko aukera guti izaten du. Horrelakoetan gustura aritzen da. «Hemen gaia bezala bertsoa ere inprobisatu egiten da. Burua lantzeko hau baino hobetik ez da».

Lagunarteko giroa azpimarratu du Legarretak. «Oso familiako giroa da. Urte guztian ez baduzu plazarik egiten, oholtzak azkenean errespetua ematen du, eta sagardotegian, azkenean, jendea zure ingurura biltzen duzu, eta ez baduzu biltzen, zure txokoa bilatzen duzu, eta norberak osatzen du bere familia. Bertsolariak jartzen du neurria, noiz hasi, noiz bukatu, zeri kantatu... Saioak iraun dezake ordu erdi edo hiru ordu». Oiartzabal eta Mantxirentzat, ordea, bada presiopean aritzeko lana hau ere. «Presioa bada. Diferentea da, baina badago. Plaza gutxi egiten duen jendearen aurpegia ez da ezaguna, normalean, eta ordu erdi irauten badu saioak ordu erdi horretan maila eman behar da, txukun jardun behar da», dio Mantxik. Oiartzabal ere iritzi berekoa da. «Plaza gutxi egiten badituzu gustura jardun nahi duzu, ez bazara gustura geratzen, etxera joan eta kanta-

tzen segitzeak zertarako merezi duen pentsatzen duzu, buruari eragiten diozu...».

Sagardotegiaren espirituarekin bat

Joxe Ramon Rezolak, sagardotegiko jabeak, 15 urte daramatza mundu honetan. Gaztetan sagardoa eta bertsoa elkarrekin lotuta zihozazela du gogoan, eta batez ere, kanturako afizio gehiago zegoela. «Beti faltan botatzen da bertsolarien presentzia sagardotegian. Gu gazteak ginela ibiltzen ginen upel artean bertsotan. Orain baino jende gehiago ibiltzen ginen bertsotan, ez oraingoen mailan, baina bai bertso kantuan». Sagardotegietan bertsotan ibiltzeak bazuen funtzio soziala, ez bairik gabe. «Orduan jendea ezagutzeko modua zen. Sagardotegiz sagardotegi ibiltzen ginen».

Ekimenak arrakasta izan duela ez du zalantzarik. «Jendeak ondo hartzen du, gustatzen zaio jendeari. Ez da horretara etortzen, baina giroa animatzen dute. Zaleak direnak bertsolarien inguruan izaten dira, baina zaleak ez direnek ez dute askorik irauten, bertso batzuk entzun eta nekatzen dira, baina ondo hartzen dute». Bada zenbait jende astean zehar sagardotegira joatekoa dena, eta bertsolariak dauden eguna hau-

Harrituta, gustura dago Damene Urrutia. Astero-astero joaten da sagardotegiren batera afaltzera, senarrarekin eta bertze bizpahiru bikoterekin, Hendaiatik. Gaur, ordea, 26 lagun bildu dira afaltzera, eta bat-batean, mahaira arri-matu zaizkie hiru bertsolari kantuan. «Memento polita izan da, atsegina guziz. Ez genuen espero, eta maite dugu bertsoa». Bada bertsoak aditzeko ohiturarik, edonola ere. «Telebistaz eta Hendaiaren bertsolariak izaten direnean joaten naiz bertsotara, baina lehen aldia da sagardotegian aditzen dudana, eta polita da, eta gainera, bertsolari onak dira. Ez nituen ezagutzen, baina ongi kantatzen dute». Berekin mahaiaren ziren afaltzarretako anitzek ez daki euskaraz, baina ez da horientzat arazoa izan, gustura hartu dute haiek ere».

Gaurko saioan Añorga auzoko gazte koadrila bat ibili da bertsolarien arrimoan, afaria hasi ordurako, eta sagardotegia utzi duten arte, saioaren amaieran. Odei Serano da horietako bat. Bertsolarien jardunari segida egin dio denbora guztian, eta haien aginduetara mugitzen da. Legarretak du, gainera, upelak irekitzen dituen giltza, eta honek «txotx» oihu egiten duenean hurbiltzen zaizkio. Ez dute bertsotarako afizio berezirik. «Normalean ez gara saioetara joaten, gu kontzertuetara joaten gara. Baina gaur sagardotegian bertsolariak daudela eta gustura ari gara haiek entzuten».